

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Claudii Fleury, Presbyteri, Prioris Argenteliae Et Reg.
Christianiss. A Confessionibus Institutiones Juris
Ecclesiastici**

Fleury, Claude

Moguntiae, 1760

XV. De processu criminali antiquo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67899](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67899)

C A P. X V.

DE PROCESSU CRIMINALI ANTIQUO.

I.

QUAECUMQUE veteres de forma iudicio-
rum ecclesiasticorum tradunt, ad con-
demnationem eorum, qui vel pravās doctri-
nas disseminant, vel morum turpitudine de-
formant Ecclesiam, hoc est, ad crimina per-
tinent. Nam in civilibus Ecclesia cognovit tan-
tum per modum *arbitrii*. Sed omni tempore
iis, qui semetipsos accusarunt, salubrem pœ-
nitentiam peccatorum injungendi, & eos, qui
peccata negantes aliunde convicti sunt, casti-
gandi jus habuit. Solemnia autem in his
iudiciis exfularunt, nisi qua absolute essent ne-
cessaria, ne sine causæ cognitione quis con-
demnatus videretur. Inprimis sacræ scriptu-
ræ præcepta observabantur, ne qua temere,
præsertim adversus presbyterum & Episco-
pum, reciperetur accusatio¹, pro quibus,
tanta circumspectione electis, militat præsum-
tio: ne facile crederetur nisi quod duobus vel
tribus testibus, probatum²; ut in falsos testes
statueretur jus talionis³; ut rei, ad exemplum
terroris, publice increparentur⁴. Neque his
regulis rem omnem absolvi putarunt; sed præ-
terea studiose indagarunt, qui, qualesve essent
accusatores, accusati, testes quibus moribus,
qua fama, quo animo, ita tamen ut non inci-
derent in *προσωποληψίαν*, divinis oraculis
toties damnatam⁵, quippe persuasi, fore, ut

Vetus
processus
crimina-
lis sine
solemnibus.

quo iudicio iudicent, ipsi aliquando iudicarentur⁶. Tam sanctam normam sibi in iudicando præstituerant primi Episcopi, non nisi saluberrima quæque a tribunalibus sæcularibus mutuantes, quippe assiduo memores, non *Rhadamanthos* se esse, sed *pastores*.

- 1) 1. Tim. V. 19.   2) *ibid.*
 3) *Constit. Apost. l. 2. c. 49. Deur. XXIX. 15.*
 4) 1. Tim. V. 20.   5) *Deur. I. 17. XVI. 19.*
 6) *Matth. VII. 2. Constit. Apost. l. 2. c. 57.*

eius fi-
gura.

II. ORDO iudiciarius erat, quem in actis conciliorum superstitis, velut Ephesini & Chalcedonensis,prehendimus. Querela libello exhibita, accusatus ter quaterve citatus, ut defensionis locus esset, si comparere detrectaret, contumacia, quæ crimen acerbissima pœna dignum reputabatur, depositione vel excommunicatione vindicabatur. Comparens interrogatus audiebatur pro se dicturus; ipseque vicissim testes audiebat, instrumenta videbat; denique Episcopus sententiam pronuntiabat. Notarii, h. e. diaconi vel lectores, per sigla scribere prompti, cuncta, quæ in iudicio fiebant dicebanturque cum a iudice, tum a partibus, distincte ipsorum verbis, ne interruptionibus quidem & exclamationibus omissis, consignabant, quibus instrumenta prælecta inferebantur. Atque hæc acta asseruabantur ab Episcopo, ut de integritate iudiciorum constaret ad posteros. Hæc iudiciorum ecclesiasticorum facies antiqua.

mutatur
in pro-

III. FORUM conscientie *internum*, quo pœnitentiæ, peccata confitentibus impositæ,

sitæ, absolutiones sacramentales, indulgentiæ, cessum
sole-
mnem,
disting-
ctum referebantur, semper distinctam fuit a foro externo, in quo de criminibus & de pœnis agebatur. Circa sæculum XII. studium *juris civilis* solemnia formularum invexit in forum ecclesiasticum. Sic querelæ illæ scripto oblatae, de quibus canones loquebantur, haberi cœperunt pro accusatione formali & inscriptione in crimen, præsertim in falsis illis decretalibus. Fatendum est enim, ex hac Camarina fluxisse pleraque ambagium, quibus scatet ordo judiciorum criminalium hodiernus. His convenienter INNOCENTIUS III. in concilio Lateran. tria genera processus distinxit, *accusatorium, denunciatorium & inquisitorium*^{1.} in accu-
satorium Qui accusat, præsens accusationem scripto exhibet, inscribitque in crimen, quo semet obligat ad talionem, si deficit. Si probat, accusatus ex præscripto canonum pro natura criminis depositione vel degradatione plectitur^{2.} Hic processus ad amissim juris Romani³ effectus videtur, præsertim quum in solis falsis decretalibus ejus sit præsidium^{4.} Qui denunciat, denu-
ciato-
rium. quem prius amica admonitione corripuit, ad *inscriptionem* in crimen non tenetur. Indicat enim judici commissum crimen, nec publicam vindictam, sed accusati emendationem intendit: unde mitior pœna præter canonum decreta dictari potest^{5.} Præceptum Evangelicum de correptione fraterna⁶ latissime patet, quippe a veteribus etiam judici commendatum. Ipsæ spuria decretales, quæ accusationum rigorem pepererunt, admonitionem amicam accusationi præmitti volunt^{7.} Immo &

inquisi-
torium,

in praxi processus accusatorius exolevit. Inquisitorius processus est, quem iudex ipse, sine accusatore vel denunciatore, sola diffamatione h. e. rumore publico motus, suscipit, inde a concilio Lateranensi tritissimus etiam in curiis secularibus, quæ processum curiarum ecclesiasticarum cum in civilibus, tum in criminalibus adoptarunt. Hinc nata sunt examina nostra seu informationes, quæ in criminalibus vocantur, & inquisitio ad diffamationem recidit ad id, quod appellamus *informationem ex officio*, quando iudex de crimine in flagranti, coram, illico, testes audit, quod raro nostris moribus contingit. Ab his tribus generibus distinguitur quartus modus crimen proponendi specie *exceptionis*, veluti recriminatio contra accusatorem, vel rejectio testis. Quo casu nec inscriptione in crimen, nec alia solemnitate opus, quum non accusandi, sed defendendi animo crimen proponatur⁸. Idem dicendum, si in processu civili crimen obiter objicitur, ne pars adversa promoveatur ad beneficium. Sed hæc distinctiones in Francia exoleverunt, ubi curiarum ecclesiasticarum processus criminalis ad criminales processum secularium tribunalium & ad constitutionem criminalem 1670. proditam, quoad ejus per diversitatem causarum & personarum fieri potest, conformatur.

- 1) C. 24. X. de accus.
- 2) C. 16. eod.
- 3) l. 3. de accus. l. 3. C. eod.
- 4) C. 2. q. 8. per 109.
- 5) C. 16. X. de accus.
- 6) Matth. XVIII. 15. Const. Ap. l. 2.
- 7) C. 2. q. 2. c. 25. C. 2. X. de accus.
- 8) C. 16. X. de accus.